

The Holy See

DRUGO APOSTOLSKO PUTOVANJE

PAPE IVANA PAVLA II. U HRVATSKU

2. – 4. listopada 1998. SUSRET SVETOGA OCA S PREDSTAVNICIMA SVIJETA KULTURE *Govor Svetoga Oca predstavnicima kulture*

na susretu u Apostolskoj nuncijaturi Zagreb, 3. listopada 1998. “Štovane gospođe i gospodo, draga braćo i sestre!1. Drago mi je da vas mogu susresti i srdačno pozdraviti. U ovom trenutku mislim također i na vaše kolege koji u svim krajevima vaše domovine predano rade na plemenitom djelu traženja istinitoga na raznovrsnim područjima ljudskih spoznaja. I njih također od svega srca pozdravljam. Želio sam u raspored svojega pastirskog pohoda vašoj domovini uključiti i ovaj kratki, ali za mene važni, susret s vama predstavnicima svijeta kulture i znanosti, te tako ponovno potvrditi da Crkva poštuje i cijeni umni rad kao plod stvaralaštva ljudskoga duha. Ovom zgodom rado želim očitovati poštovanje prema bogatoj kulturnoj baštini, koju posjeduje vaš hrvatski narod i koja svjedoči o njegovoj staroj i velikoj osjetljivosti za dobro, istinito i lijepo. Koristim se ovom prigodom za zajedničko razmišljanje o posebnom doprinosu što su kršćani, kao kulturni djelatnici i znanstvenici, pozvani davati daljnjemu rastu pravoga humanizma u vašoj domovini, u okviru velike obitelji narodâ. Kršćaninova je, naime, zadaća unositi svjetlo Evanđelja u različite stvarnosti društvenoga života, uključujući dakle i svijet kulture. Kršćanstvo je tijekom minulih stoljeća uistinu dalo važan doprinos stvaranju kulturne baštine vašega naroda. Sada pak na pragu trećega tisućljeća ne mogu nedostajati nove žive snage koje će dati obnovljeni zamah promaknuću i razvoju kulturne baštine hrvatske nacije, u potpunoj vjernosti njezinim kršćanskim korijenima.2. U Hrvatskoj se, jednako kao i u Europi i u ostalim dijelovima svijeta, događaju velike promjene, koje otvaraju poticajne obzore, ali koje sa sobom nose također nemale teškoće. Potrebno je na te promjene znati prikladno odgovoriti. Sam odgovor mora biti plod promišljanja prave istine o čovjeku i potrebe poštovanja moralnih vrijednosti upisanih u njegovu narav. Nema uistinu pravoga napretka bez poštovanja etičkoga opsega kulture, znanstvenoga istraživanja i cjelokupne ljudske djelatnosti. Današnji etički relativizam, koji uzrokuje potamnjenje moralnih vrijednosti, pogoduje širenju postupaka koji vrijeđaju dostojanstvo ljudske osobe, a to je ozbiljna prepreka humanističkom razvoju na raznim područjima života. Jasno je uostalom da se dobro osobe, što je konačna svrha svakoga kulturnog i znanstvenog zalaganja, nikada ne može rastaviti od skrbi za opće dobro. Drago mi je u vezi s tim spomenuti natpis što je stajao u dvorani dubrovačkoga Velikog vijeća: *Obliti privatorum, publica curate* (Zaboravivši na privatne stvari, skrbite se za društvene). Želio bih da se zalaganje mislilaca i znanstvenikâ, nadahnuto na pravim vrijednostima,

shvaća uvijek kao velikodušno i nesebično služenje čovjeku i društvu te se nikada ne smije dogoditi da posluži u svrhe suprotne tomu najvišem cilju.³ Budući da je konačna svrha kulture služenje pravom dobru osobe, ne treba se čuditi da društvo u ostvarenju svojega razvoja uza se nalazi Crkvu. I njezina je, naime, dušobrižnička skrb usmjerena na 'čovjeka kao nešto jedno i cjelovito, s tijelom i dušom, srcem i savješću, umom i voljom' (*Gaudium et spes*, 3). Upravo je služenje čovjeku susretište Crkve sa svijetom znanosti i kulture. Činjenica je da se taj susret tijekom stoljećâ pokazao vrlo plodan. Svojim bogatstvom prosvjetljujuće istine o raznovrsnim oblicima postojanja Evanđelje je na sasvim poseban način obogatilo odgovore koje je razradio ljudski um, osiguravajući im da što više budu u skladu s dubokim zahtjevima čovjekova srca. Crkva se unatoč nerazumijevanjima, koja su se događala u određenim razdobljima, pokazala uvijek krajnje osjetljivom za kulturne vrijednosti i istraživanje. Vidljivo je to i iz vaše povijesti: kada su u 7. stoljeću vaši očevi, primivši krštenje, stupili u krilo Crkve, istodobno su se time uključili i u svijet zapadne kulture. U Hrvatskoj se od tada bilježi stalni kulturni i znanstveni napredak kojemu i Crkva daje svoj odlučujući udio. Svima je poznat veliki doprinos što ga je Crkva dala filozofiji, književnosti, glazbi, kazalištu, znanostima, umjetnosti. Poznata je isto tako i njezina zasluga u podizanju svakovrsnih škola: od osnovnih pa sve do hramova sveučilišne znanosti. Nakana je Crkve ustrajati u tome i ubuduće, jer taj svoj stav smatra sastavnim dijelom svojega služenja evanđeoskoj Poruci. U ovim je krajevima, u kojima su se stoljećima susretali različiti svjetonazori, potrebno nastaviti zajedničko zalaganje za kulturu, ne upadajući u neplodna suočavanja, nego gajeći poštovanje i pomirbu. To pak ne znači da se zbog toga valja odreći vlastita identiteta i kulture. Korijeni, baština i identitet svakoga naroda u svemu što im je istinski ljudsko, bogatstvo su za međunarodnu zajednicu.⁴ Ozračje slobode i demokracije uspostavljeno u Hrvatskoj početkom ovoga desetljeća, omogućuje ponovno uključenje bogoslovnih fakulteta u sveučilištâ u Hrvatskoj, što će na poseban način pridonijeti promaknuću dijaloga između kulture, znanosti i vjere. Sveučilišta su, naime, povlaštena mjesta dijaloga čiji se dobrotvorni učinci mogu pretakati u odgoj novih naraštaja, usmjeravajući njihova moralna opredjeljenja i djelatno uključenje u društvo. Neka vaše škole, a posebno vaša sveučilišta, budu prave kovačnice misli, sposobne pripremljati vrsne djelatnike na raznim područjima ljudskih spoznaja, ali i osobe duboko svjesne velikoga poslanja koje im je povjereno, a to je služenje čovjeku. Jedan će od plodova dinamičnoga odnosa između vjere i razuma biti svakako obnovljeni procvat etike i duhovnosti ovdje u vašoj domovini, koja je desetljećima bila izložena pustošenju što ga je stvarao materijalistički ateizam. Taj će procvat vrednotâ biti najbolji bedem protiv današnjih izazova konzumizma i hedonizma. Na taj će se način čovjek, obitelj i društvo moći izgrađivati na čvrstoj podlozi vrednotâ u skladu s istinom, otvarajući se radosti i nadi, s pogledom uprtim u vječno odredište koje je Bog pripremio za svako ljudsko biće. Na taj će se način ubuduće izbjeći drama loma između kulture i Evanđelja, koja je uzdrmla ovo, naše doba (usp. Pavao VI., apost. pobud. *Evangelii nuntiandi*, 20). Kultura koja odbacuje Boga ne može se nazivati posve ljudskom, jer iz vlastita obzora isključuje Onoga koji je stvorio čovjeka na svoju sliku i priliku te ga otkupio Kristovim djelom i posvetio pomazavši ga Duhom Svetim. To je razlog zbog kojega čovjek u svoj svojoj cjelokupnoj stvarnosti mora biti središte svakoga oblika kulture i točka oslonca svake znanstvene težnje.⁵ Bog vam je dao u baštinu predivnu zemlju čija nacionalna himna počinje riječima: 'Lijepa naša domovino'. Kako u tim riječima ne vidjeti

Podsjećanje na dužnost poštovanja prirode, postupajući s osjećajem odgovornosti za životni prostor što ga je Providnost dala čovjeku? Svijet je pozornica na kojoj je svatko pozvan odigrati svoju ulogu na hvalu i slavu Boga Stvoritelja i Spasitelja. Žeđajući za pravom mudrošću, za spoznajom svemira i za zakonima koji njime ravnaju, očarani onim što je istinito, što je dobro i što je lijepo, nastojte proniknuti glavno Vrelo svega toga: Boga, ishodište svake istine, koja mudro uzdržava i ravna svime što postoji. Neka riječ Božja prosvjetljuje vaše istraživanje puteva koji vode k istini. Gajeći u svojem svakodnevnom zalaganju duboku ljubav prema istini, znat ćete postati njezini oduševljeni istražitelji i revni suradnici onih koji je traže.⁶ I na kraju posebna riječ muževima i ženama s područja znanosti i kulture koji se priznaju kršćanima: njima je povjerena zadaća stalne evangelizacije sredine u kojoj djeluju. Njihova srca stoga moraju biti otvorena poticajima Duha Svetoga, 'Duha istine' koji upućuje 'u svu istinu' (usp. Iv 16,13). Ta uzvišena zadaća traži neprestano produblivanje onoga što sadržava prihvaćanje vjere u Krista, 'svjetlo istinito, koje prosvjetljuje svakoga čovjeka' (Iv 1,9), 'Božju silu i Božju mudrost' (1 Kor 1,24), jer 'sve je po Njemu i za Njega stvoreno; On je prije svega i sve stoji u Njemu' (Kol 1,16–17). Neka svatko s ponosom prihvati tu uzvišenu zadaću i neka nastoji na nju odgovarati sa svom velikodušnošću. Sve koji iskrena srca traže istinu povjeravam zaštiti Presvete Bogorodice, koju Crkva zaziva kao Prijestolje Mudrosti, te na sve zazivam Božji blagoslov. "U Zagrebu, 3. listopada 1998., XX. moje papinske službe. **Papa Ivan Pavao II.**